

ARBETAR

AKS 100 ÅR

**BÄRPLOCKARNAS
VILLKOR**

**SAMSKAPANDE
FORSKNING**

**ATT SKRIVA
OM ARBETE**

Mot glömskan,
för framtiden

HISTORIA

180 KR

NR 197-198 2026:1-2

ARVET EFTER FLYKTEN: BARN TILL POLITISKA FLYKTINGAR FRÅN NAZITYSKLAND

Vad innebär det att vara flyktingbarn? Hur påverkar erfarenheter av förföljelse, flykt och exil den efterföljande generationen? Och hur formas identiteter genom familjehistoria, minnen och egna erfarenheter? Frågor som dessa undersöks sedan förra året inom ramen för ett forskningsprojekt om Nazitysklands politiska flyktingar och deras barn i dagens Sverige.

Projektet har ett tudelat syfte: För det första samlar projektet in minnen från barn till centraleuropeiska politiska flyktingar som kom till Sverige under 1930-talet. Denna andra generation föddes vanligtvis i svensk exil och är uppvuxen med föräldrarnas berättelser om flykt, exil och integrationsförsök. För det andra syftar projektet till att sätta dessa berättelser i en större historievetenskaplig kontext där inte minst barngenerationen står i fokus.

Efter nationalsocialisterna hade kommit till makten var deras politiska motståndare i Tyskland, och snart även i Österrike och Tjeckoslovakien, tvungna att fly. Hade man dessutom judiskt påbrå var man dubbelt utsatt. Några tusen av dessa centraleuropeiska politiska flyktingar hamnade i Sverige. Vissa stannade kvar efter 1945 och deras barn har blivit fullt integrerade i det svenska samhället. Samtidigt har föräldrarnas historiska erfarenheter i olika utsträckning format den efterföljande generationen. I detta projekt intresserar vi oss för hur den lyckade integrationsprocessen hänger

ihop med barnens kulturella tillhörigheter och post-minnen. Vi använder oss av begreppet ”post-minnen”, som myntades av Marianne Hirsch, för att förstå hur en generation som inte direkt upplevt förföljelse, flykt och exil ändå kan identifiera sig med dessa erfarenheter och skapa nya hybrida former av kulturell tillhörighet i Sverige. Dessa kulturella tillhörigheter kan till exempel omfatta identifikation med svensk, tysk, österrikisk eller tjeckisk kultur men också med det judiska arvet eller en socialistisk övertygelse.

Projektet kombinerar migrationsforskning och minnesforskning på ett nytt sätt för att lyfta fram villkoren för en framgångsrik integration. Resultaten förväntas bidra till en bättre förståelse av integrationsprocesser i moderna migrationssamhällen i allmänhet. För allt fler

**”PROJEKTET KOMBINERAR
MIGRATIONSFORSKNING
OCH MINNESFORSKNING PÅ
ETT NYTT SÄTT FÖR ATT
LYFTA FRAM VILLKOREN
FÖR EN FRAMGÅNGSRIK
INTEGRATION.”**

Kurs för tyska flyktingar i Norrköping 1944. Max Hodann, Hans Mugarner, Herbert Warnke, Karl Blutau, Helmut Motzet, Hans Anton, Hermann Juterbock, Kurt Skein, Herbert Barthomeus, H. Kauhansen.

människor utgör numera erfarenheter av flykt, exil och integrationsförsök en viktig del av den egna familjehistorien. Vill vi bygga stabila demokratiska samhällen måste vi fundera på hur sådana erfarenheter kan integreras i en gemensam berättelse. Dessutom bidrar projektet med specifik kunskap om flyktingar från naziregimen och deras barns livsöden i Sverige.

Projektet utgår från intervjuer med andra generationens centraleuropeiska politiska flyktingar från naziregimen. Under dessa samtal intresserar vi oss för föräldrarnas historia, för barndomsminnen och den egna biografin

men även för intervjupersonernas tolkningar av dessa berättelser och erfarenheter. I samarbete med Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, Flemingsberg, kommer intervjumaterialet att tillgängliggöras för framtida forskning.

Personer som själva tillhör denna "andra generation", eller känner någon som gör det, är välkomna att kontakta projektgruppen. **A**

Ann-Judith Rabenschlag

Projektet finansieras av Vetenskapsrådet och är förlagt till Högskolan i Dalarna. Medverkande är förutom författaren även Johannes Heumann (Södertörns högskola).